

..... [p1]

Weerde Heer en Vriend,

Zou ik, door uwe goedwillige tusschenkomst, geen [exemplaar] kunnen krijgen van Fondsenblad 27 Maarte N° 72 en 28 Maarte N° 73, de twee N°S waarin sprake is van de vlaamsche beweging in [West] vlaanderen; alsook den N° Fondsenblad, waarin, volgens Patrie 1 Mei 74, een compte rendu staat de la lettre à [Monsieur] Nolet¹

Ik heb van onzen Heer Burgemeester uwe Geschiedenis van Kortrijk ter lezing gekregen. Daar is hier ter stede eenen Architect, met name Brinck, schoonzoon van Mussely den archivaris: hij weet over Kortrijk veel dat anderen niet en weten en 't zou misschien voordeelig zijn met hem kennis te maken. Hij en is geen boekvriend² van den [Zeer Eerweerde Heer] Deken, onder ons gezeid.³

Schinkelle heeft, zegt men hier, den vergulden Mercurius⁴ den eigentlichen God van Kortrijk, - op den torre van 't "halleje"⁵ gezet. Die 't gezien hebben verzekeren dat [Schinkelles] naam op zijn "bescheiden achterdeel" staat, zou Nolet zeggen. [Schinkelle] ging ook rond met de beurze als er questie was⁶ van 't hoog klooster⁷ te bouwen.

Het eigenlijke volk zegt hier, letterlijk, Bersaques poorte⁸ "Berzakes"; 't en zijn maar de would be geleerden

.....

- 1 Voor de Koninklijke Academie te Brussel had Nolet de Brauwere op 2 februari 1874 een "Notice sur le particularisme linguistique de la Flandre Occidentale" voorgelezen, waarin hij klaagt dat de taal van de West-Vlamingen "een buiten West-Vlaanderen nauwelijks verstaanbare, hybride hutsepot van goed Nederlands en Brugs dialect, gelardeerd met archaïsmen en eigen uitvindingen" is. Letterlijk: "un mélange hybride de bon néerlandais et de patois brugeois, dans lequel papillottent des termes en vieux flamand démodé, agrémenté, en outre, d'expressions fantaisistes, dont ils sont seuls, sans doute, à comprendre la signification".
- 2 Geen boekvriend zijn van: iemands boeken niet lezen, niet goed vinden of het niet eens zijn met de inhoud van iemands geschriften.
- 3 Deze brief van Gezelle lijkt een antwoord te zijn op een niet bewaarde brief van De Potter met vragen over bepaalde termen, die hem onbekend waren.
- 4 Bij de Romeinen de god van handel en winst. Precies om die reden schrijft Gezelle "den eigentlichen God van Kortrijk".
- 5 Vierkante toren op de Grote Markt van Kortrijk. Restant van een vroegere lakenhalle.
- 6 Als het zaak was, als het aan de orde was.
- 7 Nonnenklooster (Karmelietessen) op de Grote Kring. (onroerend erfgoed).
- 8 Dit poortje is ontstaan in 1678, toen Jacobus Loovoet, na de afbraak van de Kanunnikpoort, twaalf huizen bouwde aan de oostkant van de Zipte. Dit straatje werd naar zijn toenmalige eigenaar (Jacques Loovoet) genoemd, wat later vervormd werd tot de Baas Jacquespoort, Saalkespoort en tegenwoordig Bersacquespoort. (Kortrijk beeldbank)

..... [p2]

die zeggen Baas of Boer Jakens poorte, gelijk zij van de Zipte⁹ de Egypte maken.

De Kasseistrate is 't cansie strätje; cansie of canosie¹⁰ = de collegiale kerke etc. van O.L.V.

In Deken [Van de Puttes] jongsten Broeltorre zijn kruisboogschietgaten, in zijnen oudsten zijn canon- en kruisboogschietgaten zichtbaar.

't Volk pleegt hier te zeggen, - het halfgeleerd volk, dat ook van Boer Jake weet, - dat Broel torren mis is, 't moet Broer = broeder torren zijn. Een van die torren, de Zuidtorre of "speitorre", is van boven nederwaard gebarsten; 't is de liberale torre; de katholyke, "Inghelburg"¹¹ - Castel Sant' Angelo ? - blijft gans en gezond.

De drie fonteinen zijn van over langen tijd vergeven¹² of liever hebben, in keukens en kelders, zoo menige aderlatingen onderstaan, dat zij voor den gemeenen man drooge gevallen zijn.

't "Ronduitje" is wel zekerlijk de redoute¹³ van eertijds, en de oudaan¹⁴ torre de redaan of dardenne torre.

Blijve, voorenop dankbaar,

[ulieden] toegenegen

Guido Gezelle

Kortrijk

.....

9 Kortrijkse Beek die vroeger van de Veemarkt langs de Steenpoort en het begijnhof naar de Leie stroomde en later overweld werd. (kortrijk.be)

10 Tot het eerste kwart 18de eeuw "Canuencstraete" genaamd. (Inventaris Onroerend erfgoed Groeningestraat Kortrijk)

11 Kortrijk telt langs de Leie twee torens, die overblijfsel zijn van de stadvestingen: de Speyetoren en de Ingelborchtoren. Het is wellicht een ironische zinspel van Gezelle om de zuidelijke toren liberaal te noemen, alsof de barsten van de Speyetoren aangeven dat de liberalen in Kortrijk in verval zijn.

12 Sinds geruime tijd weggegeven.

13 Eenvoudig, vierhoekig, gesloten werk, omringd door een aarden wal; fungeerde als buitenwerk van een versterking of maakte deel uit van een linie. (Ensie.nl)

14 Dam, keerdam: stukken muur dwars over een stadsgracht om bepaalde gedeelten van de gracht droog te kunnen pompen (bijv. om werk aan de vestigmuur uit te kunnen voeren).

Fr. De Brabandere, Tijdschrift voor Naamkunde 13, (1981, p.226 e.v.)

1.5.47¹⁵

.....

15 Gezelle vergist zich en schrijft "47" i.p.v. "74".

Briefbeschrijving

Verzender	Gezelle, Guido
Ontvanger	[De Potter, Frans]
Verzendingsdatum	01/05/1874
Verzendingsplaats	Kortrijk (Kortrijk)
Annotatie	Adressant gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens; Locatie origineel: brief is aanwezig in het Rijksarchief Kortrijk, Verzameling Guido Gezelle (toeg. 937), nr. 1/2 ; Afbeelding: Rijksarchief Kortrijk.
Annotatie	Adressant gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens; Locatie origineel: brief is aanwezig in het Rijksarchief Kortrijk, Verzameling Guido Gezelle (toeg. 937), nr. 1/2 ; Afbeelding: Rijksarchief Kortrijk.

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	2 enkele vellen papier, wit, rechthoekig geruit papiersoort: 2 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Kortrijk
Bewaarplaats	Rijksarchief Kortrijk
ID Gezellearchief	Rijksarchief Kortrijk, Verzameling Guido Gezelle (toeg. 937)
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.26038

Inhoud

Incipit	Zou ik, door uwe goedwillige tusschenkomst,
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	01/05/1874, Kortrijk, Guido Gezelle aan [Frans De Potter]
Editeur	Stefaan Maes
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
